укласти договір на умовах оферти – акцептом (acceptus). Не обминуло використання латинізмів і конструкцію окремих цивільно-правових договорів. Committens (той, хто доручає) – так називається одна із сторін договору комісії (статті 1011 – 1027 ЦК України).

Серед способів захисту права власності законодавець називає позов неволодіючого власника до незаконного володільця про витребування свого майна та позов власника про усунення перешкод у володінні та розпорядження майном (ст. 387, ст. 391 ЦК України). У доктрині цивільного права такі позови традиційно іменують як віндикаційний (*actio rei vindicatio*) та негаторний позови (*action rei negatorium*).

Широко використовуються латинізмі в цивілістичній доктрині. Так серед обов'язків, які законодавець покладає на покупця, є обов'язок повідомити продавця якщо третя особа на підставах, що виникли до продажу товару, проявить позов до покупця про витребування товару (ст. 660 ЦК України). Цей позов цивілісти традиційно називають позовом про *евікцію* речі. Такий термін як *пролонгація,* зустрічається не лише у наукових працях, а і у рішеннях судових органів при вирішенні питань, щодо можливості продовження дії договору на тих же самих умовах.

Використання у законодавстві та у цивілістичній доктрині правових латинізмів забезпечує точність мови закону, її інформативність, швидкість створення відповідного документа, стандартність і однозначність його сприймання.

Токарська А.С., професор кафедри теорії та історії держави і права Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

СЕМАНТИКА КОНФЛІКТНОГО ДІАЛОГУ

Правова комунікація – це засаднича мета взаємодії суб'єктів права для урівноваження позицій, розв'язання проблемних ситуацій. Фактично правова комунікація актуалізується там і тоді, коли виникає конфлікт, незбіг позицій, неоднакові погляди на розв'язання проблемної ситуації.

Конфліктна природа взаємин суб'єктів права транслюється як неминуча ознака суспільного буття. Відтак її вивчення становить чи не найскладнішу особливість досліджень правової комунікації. Як правило, маніпуляції конфліктної комунікації приховані зазвичай за підміною суб'єктивних та об'єктивних намірів доведення своєї «правоти" кожного із соціального явища, межі якого «розпливчасті і чітко не проглядаються" (М. Леонов) через наявність розмаїтості причин і явищ.

Аналіз правової комунікації у площині конфлікту доводить: взаємодія не завжди проста, а комунікація інформативна (спілкування) здебільшого принципово ускладнюється через досягнення кожною зі сторін своєї мети.

Наративне дослідження конфліктних проявів під час корпоративної взаємодії виправдане задля аналізу та вербального керування процесом комунікації. Якщо застосувати прийом десемантизації елементів конфліктної комунікації, то можна вибудувати схематичну факультативну модель подолання труднощів правової комунікації та проекцію виходу із проблемної ситуативної взаємодії.

Пошук причин конфлікту варто розпочинати зі встановлення семантики конфліктогенності взаємин суб'єктів права, встановлення первісних витоків несприйняття позицій один одного, причин конфлікту на основі оцінки особистісних якостей особи, яка вступила в конфлікт, її духовних, психічних та психологічних характерних якостей. Актуалізується рівень аналізу конфліктогенності, який зводиться до детального вивчення семантичного наповнення маркерів комунікації: слів, словосполучень, речень та складного синтаксичного цілого у складі правового дискурсу.

Важливим є ще один рівень – це рівень метасемантичний, дискурсивний, такий, який фіксується у метаплощині – поза діловою та емоційною сферами. У даному різновиді аналізу береться до уваги те, що комунікатори замовчують, те, з чим насправді пов'язаний конфлікт у правовій комунікації та його істинна мета.

Завдання дослідника полягає в тому, щоб максимально адекватно з'ясувати "і розбіжності, і подібності у значеннях для людей, втягнених у конфлікт", а далі дослідник прагне до "формування загального для обох сторін значення на основі

проведеного ретельного аналізу". Справжня сутність конфлікту зазвичай знаходиться "на стику" двох різних поглядів на одне і те ж явище, на їхню інтерпретацію.

Аналітичну функцію конфліктогенності кожної зі сторін ускладнює встановлення семантики висловлювань. Практично завжди воно може бути далеко не однозначним, переважно спірним чи упередженим. І це значення конфлікту часто буває майже повністю недоступним для самих учасників корпоративної взаємодії. У правовій комунікації ускладненням є "висока ймовірність помилок в інтерпретації" значення істини, яке подекуди може трансформуватися і часто змінюватися в залежності від прагнень комуні кантів – шукати шляхи виходу із ситуації чи навпаки – намагатися будь-якими способами домагатися своєї мети. Робота щодо діалогічної проекції корпоративної взаємодії полягає в тому, щоб встановити картину "взаємозв'язку комунікації зі значенням і використати це знання як основу для дискусії" з метою формування нових значень для "мирного" і ефективного взаємозв'язку та співпраці. Ця програмна мотивація допомагатиме розробляти стратегію професійної комунікації.

Щербак Н.О., професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Національної академії внутрішніх справ, доктор історичних наук, професор;
Щербак Н.М., доцент кафедри правознавства Білоцерківського інституту економіки та управління, кандидат юридичних наук

ЦЕНЗУРНЕ ВІДОМСТВО І УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО У XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ

Зазначимо, що питаннями розвитку цензури в окремі періоди її існування займалося багато дослідників, зокрема, А. Скабичевський, М. Лемке, К. Арсеньєв, В. Розенберг, В. Якушкін, Г. Джаншиєв, С. Рождественський, А. Градовський та ін., у працях яких міститься значний фактичний матеріал.